

מקלי השמות באזכרת נצ"ו

■ הנמכת תנועה לפני גרונית

המשקל	משמעות המשקל	דוגמאות
קְטִילָה	שם פעולה – בניין קל	רִיצָה, קִימָה, לִינָה, שְׁיָרָה, שְׁיָחָה, טִיסָה, בִּינָה, גִּיחָה, צִיפָה, מִיחָה
הַקְטָלָה	שם פעולה – בניין הפעיל	הִקְמָה, הִרְמָה, הִכְנָה, הִבְנָה, הִטְסָה, הִפְקָה, הִעָרָה, הִאָצָה / על דרך השלמים: הִכְנָנָה
קטול / קְטָלָה	שם פעולה – בניין פיעל	על דרך השלמים: קִיוֹם, צִיוֹן, סִיוֹם, מִיוֹן, כְּיוֹן / כְּנָנָה
קילול / קוללות		עִידוּד, אִיתוּת, כִּינוּן, שִׁיחוּחַ ⁽¹⁾ / כּוֹנְנוּת, שׁוֹטְטוּת, רוֹמְמוּת, עוֹרְרוּת, בּוֹנְנוּת ⁽²⁾
התקטלות	שם פעולה – בניין התפעל	הִתְקוּמְמוּת, הִתְרוֹצְצוּת, הִתְבּוֹנְנוּת, הִתְכּוֹנְנוּת / על דרך השלמים: הִתְכּוֹנְנוּת, הִתְקִימוּת
נקטל בינוני של נפעל	שמות תואר / בעלי תכונה	נְכוּן, נְאוֹר, נְבוֹן, נְלוֹז ⁽³⁾ ; ובתבנית ה"סולם": נְמוּל, נְשׁוּם ⁽⁴⁾ , נְנוּחַ, נְמוּחַ
מקטיל בינוני של הפעיל	בעלי מקצוע / בעלי תפקיד	מְפִיק, מְקִים
	כלים ומכשירים	מְמִיר, מְדִיחַ כלים, מְסִיר כתמים
מקטל בינוני של הפעל	שמות תואר	מוֹכֵן, מוֹבֵן, מוֹאָר, מוֹשֵׁר, מוֹטָס, מוֹשָׁט, מוֹמֵת, מוֹזָר
מקטל בינוני של פעל	בעלי מקצוע / בעלי תפקיד	מְשׁוֹרֵר, מְעוֹדֵד, מְקוֹנֵן
	כלים ומכשירים	מְחולֵל ⁽⁵⁾
מתקטל בינוני של התפעל	בעלי תפקיד	מְתּוֹלֵן, מְתּוֹקֵם
קוטל בינוני של קל	בעל תפקיד / אחר	רָץ ⁽⁶⁾ , קָם ⁽⁷⁾ , דָּר ⁽⁸⁾ , זָר, מֵת
מקטל מקטלה	מקומות	מְקוֹם, מְלוּן, מְכוּן, מְרוֹם, מְבוֹדֵךְ, מְסוּף, מְעוֹן, מְבוֹא / על דרך השלמים: מְכוּן – מְכוּנִים
		מְאוּרָה, מְלוּנָה, מְצוּדָה; אבל מן השורש ב-ו-א בחולם: מְבוּאָה ⁽⁹⁾
מקטל / מקטל	כלים ומכשירים	מְחוּג, מְנוּף, מְשׁוּט, מְטוּס, מְטוּשׁ ⁽¹⁰⁾ / על דרך השלמים: מְטוּס – מְטוּסִים, מְטוּס קרב / מְכָל
מקטל	תנועה משותפת של כלים רבים	מְשָׁט, מְטָס, מְטָח / צורות דגושות על דרך חפ"ן
מקולה מקילה	כלים ומכשירים /	מְחוּגָה, מְכוּלָה, מְשׁוּכָה, מְגוּפָה ⁽¹¹⁾ ; אבל מן השורש כ-ו-נ בחולם: מְכוּנָה / מְנוּסָה, מְבוּכָה
	שמות עצם מופשטים	מְנִיפָה, מְרִיצָה / מְרִיבָה, מְשִׁימָה, מְדִינָה, מְכִינָה
תקולה	שמות עצם מופשטים	תְּבוּנָה, תְּבוּסָה, תְּגוּבָה, תְּפוּקָה, תְּמוּרָה, תְּלוּנָה, תְּזוּנָה, תְּחוּשָׁה, תְּשׁוּבָה, תְּכוּנָה ⁽¹²⁾

⁽¹⁾ צ'יט (chat) ⁽²⁾ מדיטציה ⁽³⁾ סוטה מדרך הישר, מושחת, מי שאינו ישר ⁽⁴⁾ מי שנדרש לשלם מס ⁽⁵⁾ מכונה לייצור חשמל (גנרטור) ⁽⁶⁾ אָצוּן; שליח; אחד הכלים במשחק שחמט ⁽⁷⁾ אויב, שונא ⁽⁸⁾ מי שדר (גר, שוכן) במקום מסוים. רווח בעיקר בסמיכות: דָּר רחוב, דָּרִי מרתפים ⁽⁹⁾ אולם כניסה גדול במבנה ציבורי או במלון (לובי) ⁽¹⁰⁾ מקלון דק עם צמר גפן בקצהו ⁽¹¹⁾ פקק ⁽¹²⁾ פעילות של הכנה או של התכוננות לקראת משהו

עֵיטִים לְבָרָאשׁ הוּא סוּג שֶׁל עֵיט הַנְּפוֹץ בְּאֻמְרִיקָה הַצְּפוֹנִית. בְּתֻמּוֹנָה רוֹאִים אֶת הָעֵיט עֹט עַל טְרָפוֹ הַנִּמְצָא מִתַּחַת לַמַּיִם.

- ❖ מִשְׁקַל קֵיט (בְּדֶרֶךְ כָּלל שְׁמוֹת עֶצֶם מוֹפְשָׁטִים) : דִּיג, דִּישׁ⁽¹⁾, צִיד, טִיס, שֵׁיט, עֵיט, קִיץ, קֵיט⁽²⁾
- ❖ שְׁמוֹת חֲדָה־בְּרִיתִים שׁוֹנִים (מִשְׁמַעוּיֹת שׁוֹנוֹת) : עֵד, מֵת, גֵּר, לֶץ, זֶד⁽³⁾
- רִיב, דִּין, שֵׁיחַ⁽⁴⁾
- לִיחַ, רוּחַ, דוּחַ

❖ בְּמִשְׁקַל קֵטַל – מִשְׁקַל בְּעֵלֵי הַמְּקָצוּעַ – מִסְפַּר שְׁמוֹת הַנוֹטִים עַל דֶּרֶךְ הַשְּׁלָמִים, כְּמוֹ צִיד, חֵיט וְטִיס, וְלִצִּידִם שֵׁם אֶחָד בְּמִשְׁקַל קֵטָאִי (בְּעֵלֵי הַמְּקָצוּעַ עַל דֶּרֶךְ גִּזְרַת נָחִי לִ"וֹה) : שְׁמָאִי⁽⁵⁾

⁽¹⁾ דִּישׁ הוּא פְּעוּלָה חֻקְלָאִית שְׁבָה מִפְרִידִים אֶת גְּרִירֵי הַתְּבוּאָה (כְּמוֹ חִיטָה אוֹ שְׁעוּרָה) מִן הַשִּׁיבּוּלִים.
⁽²⁾ נוֹפֵשׁ, מְנוּחָה וְבִילוּי בְּתִקּוּפַת הַקִּיץ. ⁽³⁾ רָשָׁע, מִי שְׁעוֹשֶׂה רָע בְּמִזִּיד וּבְכוּוֹנָה.
⁽⁴⁾ שִׁיחָה, דִּיאֻלּוּג, חִילוּפִיד־בְּרִים, דִּיבּוּרִים; רַעִיוֹנוֹת הַמוֹבְעִים בְּמִילִים.
⁽⁵⁾ שְׁמָאִי (ש-ו-מ) – בְּעַל מְקָצוּעַ שֶׁתִּפְקִידוֹ לְהַעֲרִיךְ אֶת שׁוּוֹיוֹ שֶׁל נֶכֶס אוֹ שֶׁל רְכוּשׁ כְּלִשְׁהוּ, לְמַשֵּׁל שְׁמָאִי רֹכֵב.

הערות למשקל תקולה

1. **מרבית השמות** במשקל תקולה הם **מגזרת נע"ו**, למשל תְּזוּנָה (ז-ו-נ), תְּגוּבָה (ג-ו-ב), תְּפִיּוּקָה (פ-ו-ק), תְּעוּפָה (ע-ו-פ), תְּרוּמָה (ר-ו-מ), תְּקוּמָה (ק-ו-מ), תְּעוּדָה (ע-ו-ד), תְּעוּקָה (ע-ו-ק), תְּאוּרָה (א-ו-ר), תְּאוּצָה (א-ו-צ), תְּחוּשָׁה (ח-ו-ש), תְּנוּדָה (נ-ו-ד), תְּנוּעָה (נ-ו-ע) ועוד.
2. למילה תְּכוּנָה **שתי משמעויות שונות** הנגזרות **משני שורשים שונים** :
 - א. תְּכוּנָה (שורש כ-ו-נ) במשמעות של פעולות הכנה, התכוננות, למשל במשפט : **לקראת חג השבועות ניכרה במטבח תְּכוּנָה רבה.**
 - ב. תְּכוּנָה (שורש ת-כ-נ, מהמילה תוכן) במשמעות של מאפיין, טיב, איכות, כמו למשל **תכונות אופי של אדם.**
3. ישנן **מילים מגזרות אחרות** (לא נע"ו/י) הנוטות במשקל זה :

תְּעוּזָה (ע-ז-ז), גזרת ע"ע	תְּקוּפָה (נ-ק-פ), גזרת חפ"ן	תְּרוּפָה (ר-פ-א), גזרת נל"א	תְּשׁוּעָה (י-ש-ע), גזרת נפ"י
תְּאוּטָה (א-ט-ט), גזרת ע"ע	תְּצוּגָה (י-צ-ג), גזרת חפ"י	תְּאוּנָה (א-נ-ו-ה), גזרת נל"ו/ה ⁽⁵⁾	
4. שורש המילה תְּרוּמָה הוא **ר-ו-מ**. בתקופת המקרא היו "מְרִימִים תְּרוּמָה" לכהנים בבית המקדש :
וְהָיָה בְּאֶכְלָכֶם מִלֶּחֶם הָאֶרֶץ תְּרִימוּ תְּרוּמָה לַיהוָה (במדבר ט"ו, י"ט).
השורש ת-ר-מ הוא שורש תנייני שנוצר משם העצם תְּרוּמָה (ראה בטבלת השורשים התנייניים למטה).

⁽⁵⁾ הַשּׁוּרֵשׁ א-נ-ו/ה מוֹכֵר בְּעִיקָר בְּבִינֵי פֶּעַל, לְמַשֵּׁל בְּמִשְׁפַּט "לֹא יִאָּנֶה לוֹ כֹּל רַע", כְּלוֹמַר לֹא יִקְרָה לוֹ דָּבָר רַע כְּלִשְׁהוּ; וּבִתְהִלִּים כְּתוּב : "לֹא־תִאָּנֶה אֶלְיָךְ רָעָה" (תהילים צ"א, ט).

שורשים תנייניים הפלואריס משמעות פלואריס ופלאו

שורש תנייני הוא שורש שני חדש הנוצר משם עצם בשורש ראשוני נתון על ידי הוספת אחת מהמוספיות שלו.

שורש ראשוני	שם מן השורש הראשוני	שורש תנייני (שורש שני חדש)	דוגמאות לפלואריס ופלאו מן השורש התנייני
ר-ו-מ (הרים תרומה)	תְרוּמָה ←	ת-ר-מ ←	תָרַם, לְהִתְרַם, הִתְרַמָּה
ר-ו-ע (הריע, תרועה)	תְרוּעָה ←	ת-ר-ע ←	הִתְרַעַע, הִתְרַעָה
ע-ו-ד (העיד, עד, עדות, תעודה)	תְעוּדָה ←	ת-ע-ד ←	תַעֲדוּד, תַעֲדוּדִי
נ-ו-ע (נע, הניע, הונע, תנועה)	תְנוּעָה ←	ת-נ-ע ←	הִתְנַעַע, הִתְנַעָה
נ-ו-ע (נע, הניע, תנועה, מנוע)	מְנוּעַ ←	מ-נ-ע ←	מְמַנְעַ
ק-ו-מ (קם, הקים, מקום)	מְקוּם ←	מ-ק-מ ←	לְמַקְּם, מְקַמְּם, הִתְמַקְּם

לץ זץ

מטוששים. מומחי אפואוזוגרון מזהירים מפני שימוש במטושש לניקוי האוזניים.

מכל הדחה ("ניאגרה")